

Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Jože Javornik — predsednik, Janez Vrničar — namestnik in člani: Franc Istenič, Marija Vitez, Milena Saggadin, Neža Štefe, Boris Pertot, Slavica Bajt, Magda Ostanek. — Tisk: ČP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO X. — 27. IV. 1967 — št. 4

tekstilec

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

Nasvet novoizvoljenim članom samoupravnih organov

26. aprila smo člani našega kolektiva volili polovico novih članov v samoupravne organe, torej v obratne delavske svete in v CDS.

Menim, da ne bo napak, če bi novoizvoljeni člani teh organov že takoj na začetku svoje mandatske dobe upoštevali nekatere pomembne momente, katere vsebuje njihovo delo v teh organih, in katere so dolžni upoštevati in izpolnjevati, če hočejo dokazati, da so vredni zaupanja, izkazane ga z njihovo izvolitvijo.

Tj momentih obsegajo:

1. Vestno, pošteno energično in preudarno odločanje na sejah,
2. odločanje na osnovi mnenja večine in interesov večine,
3. informiranje članov kolektiva o sprejetih odločitvah, sklepih.

Biti vesten, pošten, energičen in preudaren ni vedno lahko, je pa nujno, če naj bo samoupravljanje resnično, učinkovito in demokratično. Vesten samoupravljalec je tisti, ki se na vsako sejo ustrezno pripravi (pregleda material, se posvetuje s sodelavci, pripravi po-

trebna vprašanja za sejo itd.), ki hodi redno na seje in podobno.

Pošten samoupravljalec je tisti, ki pove odkrito svoje mnenje in kateremu je korist kolektiva vsaj enako pomembna kot osebna korist.

Energičen je tisti, ki zahteva pojasnilo, če mu ni vse jasno, in tisti, ki vztraja pri svojem mnenju, če je prepričan, da ima prav, in tudi tisti, ki ga nekaj ostrejših besed ne vrže s tira.

Preudaren je samoupravljalec takrat, če sodloča zavestno, v korist kolektiva, ki zastopa mnenje večine, in tak, ki zahteva ustrezne podatke in utemeljitve za vse, o čemer naj odloča.

Naštete momente zato lahko izpolnjuje le tisti samoupravljalec, ki ima pozitivne lastnosti, kot so: vestnost, poštenost, energičnost, preudarnost itd.

V predvolilnem obdobju je bilo večkrat poudarjeno, da je treba izbrati take ljudi v samoupravne organe, ki imajo te lastnosti ali vsaj nekatere od njih. V kakšni meri smo člani kolektiva v tem pogledu uspeli, bo pokazala prihodnost. V preteklih obdobjih nismo imeli posebno srečne roke, vsaj pri izbiri članov CDS. (Tu moram reči, da smo izbrali nekaj zelo dobrih članov, vendar nekaj takih ne more predstavljati dober samoupravni organ v celoti!).

Razumljivo je, da ni možno dobiti naenkrat same popolne članke za tak organ, ker je treba pri volitvah upoštevati več kriterijev, in to: ustrezen procent žena, mladine, ekonomske enote itd. Poleg tega je včasih težko reči vnaprej, kakšne kvalitete ima posameznik,

(dalje na 3. strani)

3. seja tovarniškega odbora sindikalne organizacije

Seja je bila 5. aprila, dnevni red pa je bil naslednji:

— Priprave na volitve v samoupravne organe,

— o delu blagajne vzajemne pomoči

— in razno.

Ad) 1

Predsednik, tovariš Istenič je v kratkih stavkih povedal, kako daleč so priprave za volitve, kaj vse je še treba narediti in kaj vse upoštevati, da bodo volitve res demokratične, izbrani kandidati pa v vseh pogledih ustrezni. (Kaj več o tem pa ne bom pisal, ker bodo volitve že pred izidom te številke Tekstilca).

Ad) 2

Poročilo o delu BVP je podala predsednica Milka Kovač. Nava- jam samo nekaj podatkov, in to: leta 1966 je imela BVP 628 članov, okrog 10 milijonov starih dinarjev s katerimi je naredila okrog 23 milijonov din prometa. Tov. Kovač je povedala, da žele člani več posojila, ker jim je sedanjih

50.000 S din že premalo. Ali bo ta predlog osvojen in če bo zato treba zvišati vlogo, pa bodo člani odločili na obnem zboru BVP.

Na dan je prišlo tudi vprašanje: zakaj niso v BVP vključeni tudi člani kolektiva v obratu II? Predsednik je še dodal, da sedaj ho- dijo nekateri iz obrata II v sindikalno pisarno in žele dobiti posojilo. Članom kolektiva v obratu II sporočamo, da je sindikalna organizacija že lani naredila vse, da bi se BVP razširila tudi na obrat II, vendar brez uspeha. Ker kaže, da je več interesentov, bo sindikat skušal to zadevo urediti letos.

Opozoriti moram člane BVP še na naslednje: kadar član BVP zapusti podjetje, naj dvigne v BVP svoje vloge. Kolikor v prihodnje tega ne bo storil, mu bo vloga po enem letu propadla. To velja tudi za vse tiste nekdanje člane BVP, ki so že zapustili podjetje, svojih vlog pa še niso dvignili.

(dalje na 3. strani)

Neupravičena kritika okrog doma v Fiesi

Sedaj, ko je dom prodan, prihaja na dan nezadovoljstvo vseh tistih članov kolektiva, ki so hodili v ta dom na letovanje. Tako pravijo: »Le zakaj so ga prodali? Kako je mogel CDS sprejeti tak sklep? O prodaji bi moral odločiti kolektiv z referendumom! Nekateri gospodarske organizacije se bore, da bi dobile kak prostorček ob morju, naše podjetje pa je tak prostor prodalo.«

Takšni smo pač ljudje: dokler je čas, nas pomembna zadeva ne zanima, ko je prepozno, pa kritiziramo in delamo probleme, čeprav vemo, da ni kaj več spremeniti, popraviti.

Tudi v tem primeru smo imeli

dovolj časa in možnosti, da dom obdržimo, saj je bil predlog, da bi dom v Fiesi prodali, star že več let. Tudi v Tekstilcu smo pisali o tem, da je ta dom škoda prodati in pozvali člane kolektiva, naj povedo svoje mnenje. Izvedena je bila tudi anketa o letovanju v Fiesi, ki je pokazala, da med člani kolektiva ni zadostnega zanimanja za ta dom.

Glede na te podatke in na dejstvo, da dom v preteklih letih ni bil zadostno izkoriščen, je bilo kar prav, da smo dom prodali. Sem pa vseeno prepričan, da smo — vsaj perspektivno — naredili napak, vendar je sedaj to nesmiselno dokazovati.

Res je, da bi o prodaji lahko odločili z referendumom, vendar ni bilo vzroka, ki bi tak postopek zahteval in sprožil. Kdo naj bi postavil zahtevo po referendumu, če pa to zadevo sploh nismo nikjer obravnavali (razen na CDS), čeprav smo skoraj vsi člani vedeli, da je prodaja predvidena. Drugače bi bilo, če bi določeno število članov zahtevalo, da se o tem predlogu javno razpravlja in odloči. Tudi tu zato kritika članov ni upravičena.

Posvetovanje

O VPRASANJH INTEGRACIJE IN DECENTRALIZACIJE UPRAVLJANJA V GOSPODARSTVU

Po uspelo organiziranih širših posvetovanjih o raznih vprašanjih v zvezi z gospodarjenjem v podjetjih sta se Višja ekonomsko komercialna šola in Društvo ekonomistov iz Maribora po posvetu in v sodelovanju z Gospodarsko zbornico SR Slovenije in zavodom »Informator« iz Zagreba odločila, da 6. posvetovanje organizirata o temi: VPRASANJA INTEGRACIJE IN DECENTRALIZACIJE UPRAVLJANJA V GOSPODARSTVU. Posvetovanje bo odprtega tipa in se ga udeležuje neomejeno število praktikov in teoretikov, domačih in tujih, bodisi kot referenti, diskutanti ali poslušalci. Referenti so prijavljeni iz Beograda, Zagreba, Splita, Rijeke, Brčkega, Prištine, Ljubljane, Maribora, Celja, Kranja, Kopra, Žalca, Züricha, Dunaja, Berlina in Prage. Na posvetovanju se bodo obravnavala vprašanja delitve dela in procesa integracije, racionalizacije, položaja človeka v proizvodnji, ekonomskega učinka integracije in decentralizacije upravljanja v gospodarstvu, mednarodne delitve dela in sodelovanja s tujimi podjetji, o oblikah in tendencah v procesu integracije in decentralizacije upravljanja, o povezanosti teh procesov in kritični oceni na konkretnih primerih. Ker bodo vsi referati razmnoženi in jih bodo udeleženci prejeli pred posvetovanjem, ne bodo referenti in koreferenti ponavljali svojih referatov temveč bodo sodelovali v razpravi z novimi vprašanji. Glede na to, da so se nekateri diskutanti že vnaprej prijavili se pričakuje živahna in zanimiva razprava. Vprašanja, ki se bodo obravnavala niso vezana le na integracijo in decentralizacijo upravljanja temveč so povezana predvsem z učinkovitostjo neposrednega delavskega samoupravljanja in z gmotnim interesom človeka v proizvodnji.

Posvetovanje bo 29., 30. 31. maja v slavnostni dvorani Zdraviliškega doma v Rogoški Slatini. Organizatorji posvetovanja so poslali pismena vabila vsem podjetjem v SR Sloveniji in SR Hrvatski ter pričakujejo številno udeležbo. Posvetovanje zainteresiranim priporočamo.

(dalje na 3. strani)

Prvomajska zabava

Pri vsem tem tudi ne smemo pozabiti, da je bil ta dom vsa leta nazaj nerentabilen, posebno v pred in posezoni, in zelo verjetno je, da bi bil ob sedanjih pogojih rezultat v tem domu še slabši. Če bi hoteli proste kapacitete oddati tujim koristnikom — posebno inozemcem — pa bi morali marsikaj v domu preurediti in popraviti, kar bi bilo drago, mi pa — mislim naše podjetje — nismo imeli potrebnega denarja.

Če vse, kar sem navedel upoštevamo, potem člani kolektiva res nismo upravičeni kritizirati ta sklep CDS.

(dalje na 3. strani)

Prvomajska zabava

bo v soboto, 29. aprila ob 20. uri v vseh prostorih Delavskega doma v Kranju.

Sodelujejo: Veseli planšarji iz Ljubljane in kvintet FENIX iz Stražišča.

Vabi ObSS Kranj

Za 1. maj, praznik dela,
čestita uredništvo Tekstilca
članom kolektiva,
upokojevcem in ostalim bralcem

Res pomemben dogodek

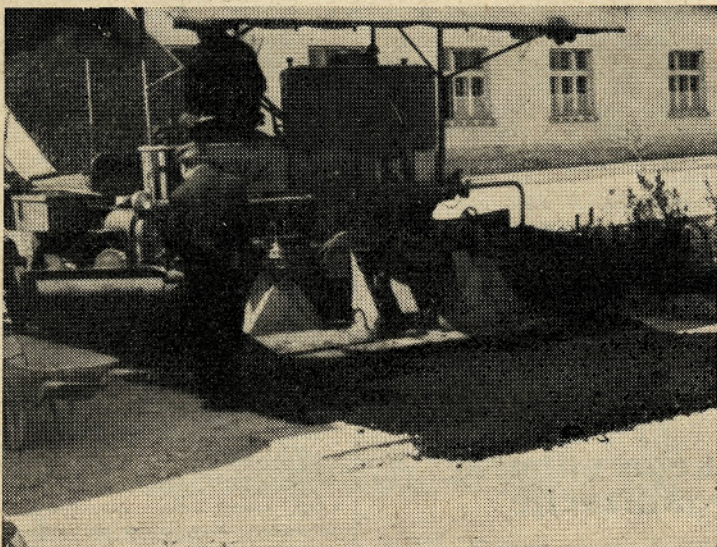
Asfaltiranje cestišč v obratu I je končano

3. aprila je gradbeno podjetje »Projekt« iz Kranja položilo zadnje metre asfalta pred vratarno v obratu I. Narejeno je bilo veliko delo, ki daje obratu I lep izgled, hkrati pa tudi mnogo boljše in lažje pogoje za notranji transport. Da se bomo bolje počutili tudi člani kolektiva, ki delamo v obratu I je razumljivo, saj ne bo v prihodnje niti luž niti oblakov prahu.

Če sem dosleden moram povedati, da popolnoma kočano asfaltiranje le še ni, saj je ostal še predel okrog kotlarne, vendar bo tudi tu narejen še ta mesec. Zaradi res velikih ugodnosti in koristi, ki jih nudi to narejeno delo, pač lahko rečemo, da je ta dogodek resnično pomemben.

Oglejte si še slike, ki prikazujejo potek tega dela v začetni in v končni fazi.

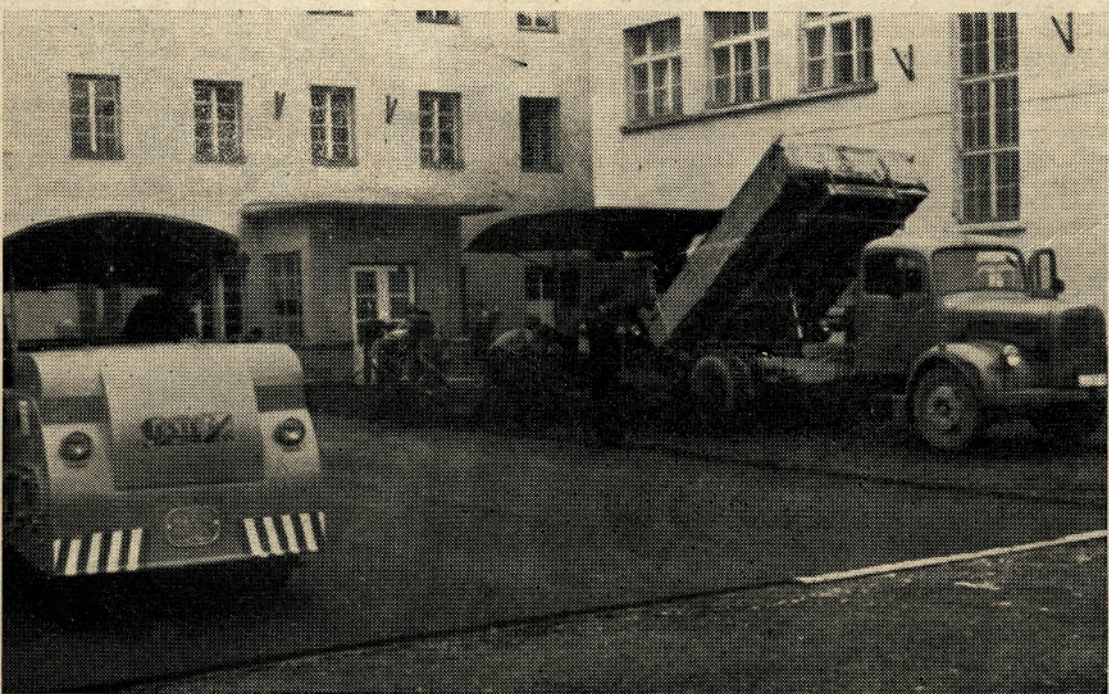
Specialni stroj za polaganje asfalta

Grobo asfaltiranje parkirnega prostora ob Savi

Fino asfaltiranje pred menzo in upravnim poslopijem

Fino asfaltiranje; zadnji centimetri pred vratarno

Polnjenje specialnega stroja za asfaltiranje

Izvršitev osnovnega plana - marca

PREDILNICA I

V tej enoti so dosegli marca naslednje količinske uspehe: 101,8 odstotka v ef. kg in 96,6 % v baznih. Tako imajo kumulativno 107,6 % v ef. kg in 97,8 v baznih.

Predilnica I je tako izvršila plan v ef. kg, v baznih pa ga ni dosegla, ker je morala presti nižjo povprečno številko (zaradi potrebe tkalnic), kot je bila predvidena po planu.

Preskrba s surovinami je bila slaba, tako količinsko kot po asortimentu. Tako ni ustrezal Menufi bombaž za česanko, zelena mešanica, ki je bila iz ruskega bombaža, pa je zahtevala večje

vitje. Bombaž za črno mešanico je bil slab (ni odgovarjal po trdnosti). Stanično vlakno so porabili do kraja, in ker ga je predčasno zmanjkalo, so morali nehati s proizvodnjo te preje. Zaradi pomanjkanja teh surovin in te preje, pride lahko v tkalnici do zastoja.

Marca so preizkusili stanično vlakno iz Loznice in ugotovili, da vlakno ne ustreza za izdelavo preje v predilnici I.

V prejšnjem obdobju je predilnica II krila primanjkljaj česane preje za tkalnico I (predilnica I pa je vračala mikano), zadnji čas pa je predilnica II krila le del prvotne količine in je tako morala tkalnica I znižati proizvodnjo tkanin iz česane preje.

PREDILNICA II

V efektivnih kg je naredila marca 99,9 %, v baznih pa 98,2 %. Kumulativno pa ima 99,8 % v ef. kg in 96,6 % v baznih.

Rezultati so boljši kot meseca februarja, ker v teku meseca ni bilo nobenih posebnih zamenjav provincienc bombaža. Vedno bolj problematična pa postaja neenakomernost preje, kar je posledica izrabljenih oblog na mikalnikih.

Te obloge bo treba nujno zamenjati. Tega meseca je enota dobila še 3 flajerje in 8 predilnih strojev, katere so že začeli montirati.

PREDILNICI SKUPAJ

V efektivnih kg sta dosegli 101,1 odstotka, v baznih za 97,2 %. Kumulativno imata tako 104,9 % v ef. kg in 97,4 % v baznih.

TKALNICA I

Enota je imela marca naslednji uspeh: 101,5 % v tekočih metrih in 99,0 % v votkih. Kumulativno pa 101,7 % v tm in 99,1 % v votkih.

Za obe tkalnici postaja vse bolj problematična preskrba s prejo. Zaloge so izredno nizke in se še nadalje nižajo, ker domači predilnici količinsko ne pokrivata potreb tkalnic, tuje preje pa ni možno kupiti v zadostnih količinah. Problematično pa ni samo količinsko pomanjkanje preje, temveč tudi pravi asortiment, zaradi česar so imeli v tkalnici I velike menjave artiklov.

Izkoristek statev je bil 88,5 %, I. kvalitete pa so naredili 86,9 %.

(dalje na 4. strani)

Ureditev prostora pred kotlarno in plemenitilnico je bila zelo naporna, ker je tiste dni deževalo. Posebno težko je bilo speljati nove kanale in popraviti stare. Na sliki vidimo delavca, ki kopljeta rov za nov odvodni kanal iz sedimentacijskega bazena v Savo

3. seja tovarniškega odbora sindikalne...

(nadaljevanje s 1. strani)
Ad) 3

Zanimivo je bilo kratko poročilo vodje varnostno socialne službe o poteku prijav članov kolektiva za letovanje v počitniškem naselju Novigrad. Po njegovi izjavi je naselje polno zasedena od 15. junija do 25. avgusta, medtem ko za maj ni prijav, septembra pa je le deloma dom zaseden.

Ta služba bo skušala dobiti interesente drugje, vendar ni veliko možnosti, da bi dom odprli pred 20. majem. Kolikor ne bo uspela dobiti dovolj prijaviteljev za maj (vsaj 60 dnevno!), bo dom odprt od 23. maja naprej. Takrat bi šli tja predvsem zdravstveno ogroženi člani kolektiva, ki jih bodo poslali IO ekonomskih enot.

Za konec avgusta in za september pa bo ta služba verjetno uspela dom napolniti, deloma z inozemci.

Nepravilna kritika...

V tolažbo naj povem, da bo denar, ki smo ga dobili za dom, porabljen za razširitev počitniškega naselja v Novigradu, hkrati pa je olajševalna okolnost za člane tudi to, da dobe regres tudi tedaj, če letujejo v kakem drugem počitniškem domu. Ta okolnost je prijetna še zato, ker tako nismo vezani stalno na isti kraj, ampak lahko po želji poiščemo spremembo. Menim pa, da bi bilo v prihodnje prav, če bi ustrezna služba poiskala, v katerih tujih domovih bodo proste kapacitete, da bi se interese lahko pravočasno odločili.

P. G.

Ne morem sicer reči, da se ta služba ne trudi, da bi bil dom ves čas kar najbolj izkoriščen, vendar menim, da le ni naredila vse, kar bi lahko. V mislih imam ustrezno propagando v inozemstvu, kjer bi — v to sem prepričan — lahko dobili dovolj interesentov tudi za mesec maj, posebno letos, v času mednarodnega turističnega leta. V tem pogledu bi morali pravočasno poslati vabila vsem večjim turističnim agencijam v vse evropske države in uspeh ne bi izostal. Dokaz je ta, da je že sedaj (5. aprila) v Jugoslaviji več deset-tisoč inozemskih letovalcev, in to ne le v južnih obmorskih krajih, temveč tudi v Opatiji, Piranu, Portorožu, Poreču itd. Sedaj je seveda za to akcijo že pozno, vsaj za mesec maj.

Tov. Dolenc, ki je vodja te službe, je na seji poročal tudi o delu stanovanjske komisije in ožje komisije, ki je naredila predlog za stanovanjska posojila. Predlog, ki ga je že potrdila stanovanjska komisija bo šel v potrditev na CDS. Ta predlog zglada takole: prošnje za posojilo obsegajo 360 milijonov S dinarjev, komisija pa razpolaga s 120 milijoni. Ožja komisija, ki je sestavljala predlog, si je ogledala vse gradnje 193 prosilcev in na osnovi ocenitve potreb izdelala omenjeni predlog, s katerim je namenila posojilo 138 prosilcem, 39 ni ustregla, ker niso nujno potrebni, 16 pa posojila ni dodelila, ker nimajo gradbenega dovoljenja. Komisija tudi ni upoštevala ponovnih prošelj tistih, ki so lani dobili 4 milijone posojila.

Po predlogu sta dobila samo 2 prosilca preko 2 milijona din po-

Naši predstavniki v italijanski tovarni ELIOLI (desno zgoraj)

Nasvet novoizvoljenim članom samoupr...

(nadaljevanje s 1. strani)

posebno, če do tedaj še ni delal v samoupravnem organu ali v kaki organizaciji. Včasih ima morda ta ali oni član vse našete dobre lastnosti, pa ne pridejo do veljave, ker ga nič ne vzpodbuja in sili, da bi jih uveljavil.

Namen mojega članka je zato predvsem ta, da bi novim članom prikazal, kaj vse od njih pričakujemo tisti, ki smo jih izvolili in jim tako zaupali, da upravljajo ekonomsko enoto, podjetje, vendar ne ločeno od nas in zgolj na osnovi osebnega mnenja in prepričanja. Mi, člani kolektiva smo vas, člane samoupravnih organov, izvolili v te organe z namenom, da v teh organih zastopate naše mnenje, naše zahteve in interese. To pa boste uresničevali le, če se boste — pred sejami — z nami posvetovali in če nas boste — po sejah — seznanjali z odločitvami, problemi in podobno. Ne smete

namreč pozabiti eno: MI VSI SMO TUDI SAMOUPRAVLJALCI, MI VSI IMAMO PRAVICO UPRAVLJATI, IN TO NEPOSREDNO ALI POSREDNO (PREKO VAS!).

Ker je ta pravica nam vsem zadržana z ustavo SFRJ, pač nimate pravice odločati mimo nas in brez nas, nimate pravice sprejemati odločitve v našem imenu, če ne zastopate naše mnenje! Če boste delali tako, potem vaš način ne bo demokratičen, potem ne boste resnični predstavniki delovnega kolektiva v samoupravnem organu.

Vem, da so nekateri ljudje v našem kolektivu mnenja, da je takšno posvetovanje pred sejo odveč, da član samoupravnega organa nima niti ustreznega časa, da mu moramo pač zaupati itd. Takšna mnenja so nepravilna in nadaljnemu razvoju samoupravljanja tudi škodljiva, predvsem zato, ker onemogočajo kar največjo udeležbo članov kolektiva pri odločanju o vseh pomembnejših zadevah. Tak odnos pa zmanjšuje interes prizadetih, postavlja jih v neenakopraven položaj in jača prepričanje, da so upravljalci zgolj na papirju. Da vse to slabo vpliva na delovno produktivnost in na delovno zavest, mi pač ni treba še dokazovati.

Člani samoupravnih organov!

Skušajte poiskati kontakt z vašimi sodelavci! Včasih zadostuje že nekaj besed v času malice, na poti v tovarno ali domov, pa se boste lažje in boljše odločili na seji. Tudi IO sindikalnih podružnic

Peter Gunčar

Peter Gunčar

Prvi koraki za sodelovanje s tekstilnim kombinatom »ELIOLO«

Ena izmed oblik uspešnejšega gospodarjenja in vključevanja v mednarodno delitev dela je tudi sodelovanje z inozemskimi partnerji. Kaže, da bo do takega sodelovanja prišlo med tekstilnim kombinatom ELIOLO iz Italije in našim podjetjem.

Sredi marca so si ta kombinat ogledali predstavniki našega podjetja, in to: glavni direktor Rudi Polak, tehnični direktor Tone Care in svetnik Stane Seliškar, diplomiran inženir. Naši predstavniki so si ogledali proizvodnjo in se seznanili s tehniko in tehnologijo ter organizacijo poslovanja te tovarne, hkrati pa navezali tudi prve stike za morebitno sodelovanje.

Pogovore so nadaljevali v našem podjetju, ko je 27. marca prišel na obisk delegat omenjenega kombinata Eliolè, gospod svetnik dr. Guido Artom.

Tudi gospod dr. Artom si je ogledal naše podjetje (obrat I), narkar so, kot rečeno, nadaljevali s pogovori o možnostih za sodelovanje.

Predstavniki kombinata Eliolè, gospod svetnik dr. Guido Artom si ogleduje naše izdelke v vzorčni sobi

Razvoj tehnologije plemenitenja

Vsak razvoj je funkcija časa. Napredek, ki ga opazujemo iz leta v leto ali od ene mednarodne razstave do druge, pogosto ne izgleda izrazito pomemben, ker le redko v polni meri ocenimo nove stroje ali nove metode predelave. Po izkušnjah traja vsak razvoj vsaj 5 let ali več, preden doseže tehnično zrelost in je sposoben, da ga uvedejo v proizvodnjo.

Dejstvo je, da je bila skromna pripravljenost tekstilne industrije za nove investicije desetletja zavora za konstruktiven napredek tekstilne tehnologije. Šele zadnja leta je prišlo do izboljšanja teh pogojev. Marsikatero moderno podjetje je že uvedlo vsaj delno avtomatizacijo plemenitilnih naprav, in ni dvoma, da bodo v nekaj letih mnoge plemenitilnice avtomatizirale upravljanje posameznih procesov dela. Spomniti moram na to, da so se prav plemenitilni obrati najbolj upirali težnjam po avtomatizaciji z utemeljitvijo, da je plemenitenje sestavljeno iz nešteto individualnih manipulacij kemijskega in mehanskega značaja. V preteklih letih je prišlo do razvoja nove in poglobljene tehnike plemenitenja in do novih postopkov, vendar prelom še ni zaključen. Pobudo za tak razvoj je dala predvsem okoliščina, da ima to področje med vsemi stopnjami proizvodnje tekstila največjo porabo časa, osebja in največje stroške. Zaradi tega stalno in intenzivno iščejo nove možnosti, kako bi izboljšali oziroma poenostavili konstrukcije strojev in tehnologijo postopkov.

Te težnje so dobile močan zalet zaradi vedno večjega pomena predelave sintetičnih vlaken, ki jih delno predelujejo čista, delno pa v mešanicah s prirodnimi vlakni. Njihovo plemenitenje zahteva povsem nove in drugačne tipe strojev. K temu moram dodati, da terjajo tudi mnoge novosti tekstilne kemije odgovarjajoče moderne tekstilne stroje za predelavo. Svoj prispevek daje tudi močan vzpon tekstilnih raziskovanj v mnogih državah. Nadaljnji element je koristno sodelovanje med proizvajalci tekstilnih strojev in kemijsko ter tekstilno industrijo pri uvajanju različnih novih postopkov, ki sega tudi preko državnih meja.

V nadaljnjem je opisana moderna tehnologija na nekaterih področjih plemenitenja.

Beljenje

Za beljenje tekstilnega materiala uporabljamo danes največ:

- natrijev hipoklorit
- natrijev klorit in
- vodikov superoksid.

Kolikor nam zadošča tkzv. predbeljenje, npr. za naknadno barvanje, potem zadošča v večini slučajev že eno od navedenih sredstev. Nasprotno pa zahteva polno beljenje obdelavo materiala po kombiniranih postopkih, npr. v prvi fazi s hipokloritom, v drugi pa s kloritom ali superoksidom. Pogosto se zahteva še predhodni proces izkuhavanja, npr. pri tkaninah, ki se težko belijo. Predvsem pa vsak belilni proces zahteva, da se s tkanine encimatsko povsem odstranijo škrobne šlihte, če jih tkanine vsebujejo. Kot nekoč, velja tudi sedaj izrek: »Dobro razškrobljeno — na pol obeljeno.«

Beljenje s kloritom postaja najbolj razširjen belilni postopek. Pred ostalimi ima velike prednosti, ker material pri njegovi uporabi le malo izgubi na teži, ker odlično odstranja semena, ker daje tkanihni lepo belino ter mehak otip in ker je uporaben za beljenje vseh vrst vlaken, kar za druga sredstva ne moremo trditi. Žal pa ima ta postopek tudi svojo veliko hibo, in sicer to, da klorov dioksid, ki se razvija pri beljenju, razjeda celo plemenita jekla, iz katerih danes izdelujejo belilne naprave. Tej agresiji se upira le kamenina in titanovo jeklo, običajna plemenita jekla pa je treba zavarovati z doslednim izvajanjem določenih ukrepov, kot so: s pasiviziranjem površine naprav in z dodajanjem določenih kemikalij v belilno raztopino.

Beljenje s superoksidom pride najpogosteje v rabo pri drugi fazi, torej pri polnem beljenju. Žal pri njegovi uporabi še nadalje ostaja kot resen problem nevarnost katalitičnih poškodb tkanine v prisotnosti železa in njegovih soli.

Optične belilce uporabljamo za izboljšanje beline tkanin tako v industriji kot v gospodinjstvu, saj jih dodajajo skoraj vsem pralnim sredstvom (detergentom). Žal pa z njimi ne zadovoljimo samo željo po povečani belini, temveč se pogosto dogaja, da prav zaradi njih pogosto ne posvetimo dovolj pozornosti dejanskemu učinku čiščenja tkanine ali drugače rečeno: neredko zakrije optični belilec nečistočo skupno s sivim tonom tako, da namesto dejansko čiste tkanine dobimo optično prevaro.

Barvanje

Pri uvajanju novih barvil je bilo največ dosežene na področju bombaža, ker je ta še vedno najbolj razširjena tekstilna surovina. Kontinuirani postopki barvanja (predvsem z reaktivnimi barvili) so velik koloristični napredek, vendar so tudi pri diskontinuiranih postopkih uvedene izboljšane metode dela. Marsikateri novi postopki barvanja so nastali zaradi vedno masovnejše uporabe sintetičnih vlaken; tako imamo na primer termosolni postopek.

Principi modernih barvalnih postopkov:

A. Polkontinuirni postopki

1. Pad-jig: Tkanina se impregnira na foulardu z raztopino barvila, nakar se obarvanje (mokro ali po vmesnem sušenju) razvija in fiksira v jigru.
2. Pad-roll: Tudi tu se tkanina impregnira na foulardu in se nato hladna ali segreta (s paro ali

infrardečim grelcem) navije na velike blagovne valje. Ti določen čas med rotiranjem stojijo na hladnem ali v termokomorah, dokler se barvilo ne razvije in fiksira.

B. Kontinuirni postopki

1. Pad-sistem: Raztopljeno ali dispergirano barvilo nanesemo na tkanino z impregniranjem na foulardu. Končno se barvilo mokro ali po vmesnem sušenju fiksira oz. razvije s pomočjo kontinuirnega parjenja.

2. Postopek v HT parilniku: Tkanino impregniramo z raztopino barvila in jo mokro vodimo v specialni kontinuirni HT parilnik, kjer se barvilo razvije pri temperaturi do 130°C. Ta postopek je nov in še nima širših praktičnih izkušenj.

3. Postopek fiksiranja s kemikalijami: Po impregniranju z barvno floto se tkanina vmesno suši in ponovno impregnira na foulardu s kemikalijami za razvijanje oz. fiksiranje.

4. Termosoliranje: Z barvilom impregnirana tkanina se suši in istočasno ali naknadno fiksira pri visoki temperaturi (okoli 200°C). To je najbolj razširjen postopek barvanja sintetične.

5. Postopek impregniranja v raztaljeni kovini Standfast — postopek): Ta se lahko uporablja samo po licenci, zanj pa rabimo specialno barvsko napravo. Namakanje tkanine z barvno raztopino vršimo s foulardiranjem ali iznad kovinske kopeli. Razvijanje lahko vršimo iz mokrega v mokro ali po vmesnem sušenju tako, da se tkanina po ponovnem omočenju vodi v kovinsko kopele.

Sličen je postopek Hot-Oil, pri katerem raztaljeno kovino nadomešča vroče olje.

Visoko plemenitenje

Pod tem pojmom razumemo splošno težnjo k izboljšanju lastnosti nošenja in čuvanja (negovanja) tkanin iz celuloznih in sintetičnih vlaken. Zeljeni efekt so prvotno dosegali s formaliziranjem tkanin, kasneje pa s pomočjo nanašanja karbamidnih in melaminskih smol. Na ta način je bila predvsem zmanjšana težnja tkanine k mečkanju v suhem stanju, t. j. pri nošnji.

Nizka odpornost teh smol proti vročemu pranju je vodila k uvedbi reaktantnih smol odnosno k apretiranju brez smol. Tako je bilo možno lastnosti obdelane tkanine iz celuloznih vlaken približati tistim iz sintetične in uporabiti visoko plemenitenje tudi za tkanine iz mešanic sintetičnih s celuloznimi vlakni. Visoko plemenitenje je postalo za mnoge tkanine nepogrešljiv pojem, saj jih drugače sploh ne bi več uspevali prodajati.

V novejšem času je uvedena nova skupina kemijskih reaktantov na bazi sulfonamidov ali njihovih metilnih derivatov. Z njimi se doseže bistveno izboljšane uporabne vrednosti predvsem pri bombažnih tkaninah. Odpornost z njimi apretiranih tkanin proti mečkanju v mokrem je enako visoka kot odpornost v suhem stanju, včasih pa celo višja. Vpijanje vlage na ta način obdelane tkanine je mnogo boljše kot pri običajni apreturi »Wash and wear« (peri in nosi). Take tkanine bolje nosimo, odlično vpijajo znoj in so odporne proti kloru v pralnih sredstvih.

Kemijska industrija proizvaja poletilske disperzije, katere uporabljamo same ali pa skupno z metilnimi spojinami, in to za apretiranje celuloznih tkanin. Z njimi izboljšamo odpornost tkanin proti zatrganju ter drgnjenju, tkanina dobi gladek otip in manj privlačuje nečistočo (pigmentno umazanijo) kot pri apretiranju z drugimi sredstvi.

Iz Amerike prodira v Evropo zanimiva novost apretiranja bombažnih in mešanih tkanin pod imenom »permanent press« (PP), ki je odporen tudi proti pranju s kuhanjem. Pri tem tkanino apretirajo z odgovarjajočim predkondenzatom umetne smole in drugimi dodatki ter jo sušijo brez običajnega kondenziranja. Tako tkanino nato konficionirajo, oblačilne predmete pa nato obdelajo na specialnih likalnih stiskalnicah ali pa jih obesijo v kondenzacijsko komoro. Pri tem postane oblika oblačila in vsi eventualni nabori (gube) permanentni, povsem odpade likanje, gumbnice in šivi ostanejo tudi po pranju gladki. Doseženi efekt je seveda odvisen od uporabljenih kemikalij in kondenzacijske temperature. Ker mnoga barvila pri tem postopku spremenijo svoj ton, oziroma se jim poslabša svetlobna stalnost, smemo tkanine, namenjene za permanent press, barvati in tiskati le z izbranimi odpornimi barvili. Ovira za hitrejšo uveljavljanje permanent pressa je okoliščina, da se morajo konfeksijska podjetja primerno opremiti z odgovarjajočimi dragimi napravami, ki dajejo oblačilnim predmetom ustrezno površinsko obliko in jih fiksirajo.

V članku je obdelanih samo nekaj najbolj značilnih sedanjih in perspektivnih postopkov plemenitenja tkanin, ki nudijo obenem osnovo za nadaljnji razvoj te tehnologije.

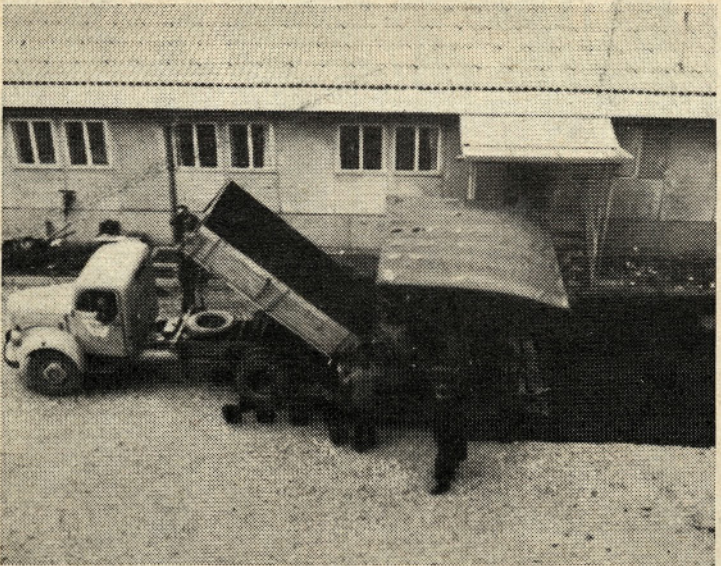
(Prirejeno po ITC Reports: Intexma-Show, Stand der Textiltechnik 1966).

M. Pogačnik

▲ Urejanje kanalov med kotlarno in plemenitilnico I

▼ Grobo asfaltiranje pred finančnim sektorjem

Izvršitev osnovnega plana...

(nadaljevanje z 2. strani)

TKALNICA II

Njeni rezultati so: 100,7% v tm in 105,7% v votkih; kumulativno pa 101,7% v tm in 107,6% v votkih.

Enota je svoje obveznosti izvršila, vendar je opaziti nazadovanje odstotka izkoristka statev, kar je posledica pomanjkanja posameznih številki preje.

TKALNICI SKUPAJ

Marca 101,2% v tm in 101,2% v m²; kumulativno pa 101,7% v tm in 102,0% v m².

PLEMENITILNICA I

Marčni dosežki so: 94,9% v tm in 96,4% v m². Kumulativno pa ima ta enota v tm 91,8% in v m² 91,6%.

Številke povedo, da ta enota marca ni dosegla svojih planskih obveznosti. Če upoštevamo usluge, ki jih je enota naredila za obrat II in za tuje koristnike, potem bi bili rezultati v redu. Plemenitilnico I zelo bremenijo usluge za obrat II, ker le-te obsegajo predvsem končne faze, ki so že lahko močno obremenjene. Prav zaradi teh uslug ta enota ni dosegla red-

ne proizvodnje.

Plan surovih tkanin je enota preseгла.

Nedovršena proizvodnja se je povečala.

Preskrba z barvami in kemikalijami je bila zadovoljiva, odgovarjale pa niso nekatere vrste pomožnega materiala.

Dispozicij tudi marca niso dobili pravočasno, pa je zato trpela proizvodna dinamika.

Vsi ti problemi so bremenili tudi adjustirnico, kjer so povzročili večje sunke, zaradi katerih so bile navijalne in merilne kapacitete v tem oddelku neenakomerno obremenjene.

PLEMENITILNICA II

V tm je imela marca 94,9% v m² pa 96,4%. Kumulativno pa v tm 100,3% in v m² 101,2%.

Mesečni osnovni plan je torej izvršila. Kljub izvršenemu planu pa belilnica ni bila polno zasedena, adjustirnica pa prekomerno.

PLEMENITILNICI SKUPAJ

V tm metrih sta imeli marca 94,3% odstotka, v kvadratnih pa 93,5%. Kumulativno pa imata v tm 94,4% odstotka, v kvadratnih pa 93,5%.

**Sodeluj tudi ti
v Tekstilcu!**

Stanovanjska problematika naših ljudi

V prejšnji številki Tekstilca ste brali o težkih stanovanjskih razmerah naših delavcev, v tej številki pa bom poizkusil odgovoriti na vprašanje: kakšne so možnosti, da bi v prihodnjih letih dobilo čimveč delavcev ustrezna stanovanja.

V letu 1965 so bili narejeni na stanovanjskem področju veliki premiki. Ukinili so občinske stanovanjske sklade, iz katerih so financirali gradnjo stanovanj, podjetja pa so dobila pravico, da s sredstvi, ki so namenjena za stanovanjsko gradnjo, razpolagajo sama. Naše podjetje pridobi iz 3% prispevka za stanovanjsko gradnjo letno okoli 120 milijonov S din. S tem denarjem lahko kupimo 13 do 15 stanovanj, kar je za naše podjetje malo, saj imamo letos preko 180 prošelj za družinska stanovanja in 190 prošelj za posojila. Če bi hoteli ustreči vsem prošencem, bi letos potrebovali 2 milijardi S din. Toliko sredstev pa podjetje za stanovanja in posojila verjetno nikoli ne bo imelo.

V letošnjem letu je centralni delavski svet odobril iz sklada skupne porabe za stanovanja 100 milijonov S din, pa je bilo tako na razpolago za stanovanja in posojila 220 milijonov S din. Po sklepu delavskega sveta se je 120 milijonov S din razdelilo med prošilce, ki gradijo svoje hiše, 100 milijonov S din pa smo vložili v Komunalno banko z namenom, da se s tem denarjem in kreditom, ki ga bomo dobili od Komunalne banke, zgradi večstanovanjska hiša. Omenjena zgradba pa bo v najboljšem primeru vseljiva jeseni prihodnjega leta. Podjetje seveda tudi s temi stanovanji ne bo zadovoljilo vseh potreb. Nujno bi potrebovali vsaj 100 stanovanj, če bi hoteli rešiti najtežje stanovanjske potrebe.

Iz teh podatkov bo vsakemu jasno, da podjetje nima na razpolago toliko sredstev, kot je potreb za stanovanja. Posamezniki v podjetju se zaradi tega zelo navdušujejo, da bi vsa sredstva razdelili med individualne graditelje. Vsakemu delavcu, ki prosi za kredit, naj se da 2 milijona din in na ta način bomo vsako leto rešili vsaj 100 prošilcev. Omenjeni način reševanja stanovanjske problematike je računsko res najbolj enostaven, v praksi pa je situacija le nekoliko drugačna. Analiza, ki smo jo naredili z namenom, da ugotovimo, v kakšnih razmerah živijo naši prošilci za stanovanja, je pokazala, da živi večina delavcev, ki prosijo za stanovanje, v Kranju. Ker v Kranju ni možna individualna gradnja, pride za omenjene prošilce v poštev edino stanovanje v večstanovanjski zgradbi. Ta ugotovitev velja še toliko bolj, če dodam še podatek, da več kot polovica delavcev, ki prosijo za stanovanje, zasluži manj, kot je pov-

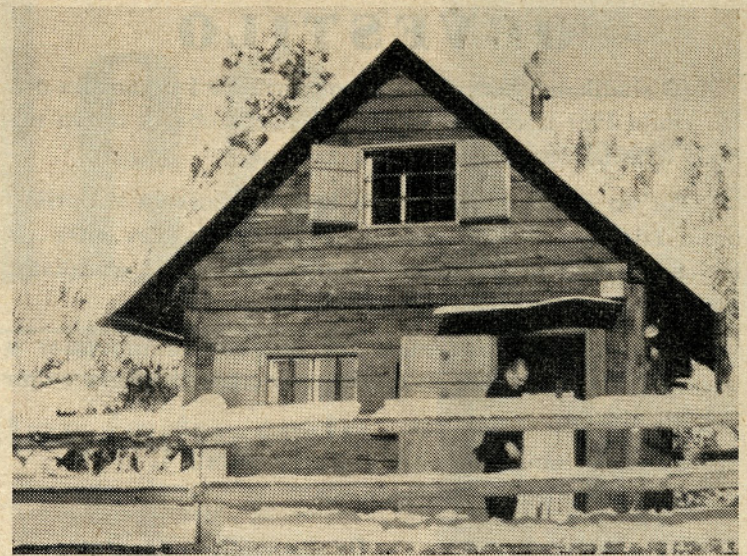
prečni osebni dohodek v podjetju na zaposlenega.

V prihodnjih letih bomo (verjetno) reševali stanovanjsko problematiko na tri načine: 1) večstanovanjske zgradbe, 2) združna gradnja montažnih in vrstnih hišic in 3) individualna gradnja. V prihodnje bo verjetno v kranjski občini zavzemala najvidnejše mesto blokovna gradnja, ker je Občinska skupščina pred kratkim sprejela odlok, s katerim prepoveduje gradnjo hiš na zemljiščih, ki niso komunalno opremljena. Po tem odloku je dobilo stanovanjsko podjetje Kranj nalogo, da odkupi zemljo, jo komunalno opremi (ceste, kanalizacija, vodovod itd.) in nato za tako opremljena zemljišča razpiše licitacijo. Taka zemljišča bodo seveda torej dražja, zato verjetno ne bo toliko interesentov za individualno gradnjo, kot jih je bilo do sedaj. Na tem mestu bi rad opozoril tudi na napačno miselnost naših delavcev, češ: Saj je podjetje dolžno, da nam dodeli stanovanje! To ni res! Noben zakon ne določa, da je podjetje dolžno delavcu priskrbeti stanovanje brezplačno. Podjetje je samo moralno obvezano, da delavcem pomaga, da si pridobijo primerno stanovanje. Ta pomoč bo v bodoče verjetno taka, da bo podjetje delavcu z dolgoročnim posojilom pomagalo, da si bo kupil stanovanje ali zgradil hišo, precej sredstev pa bo moral dati tudi sam. Če danes posamezniki lahko nekaj let hranijo denar za nakup avtomobila, bodo morali v bodoče hraniti denar tudi za nakup stanovanja. Sedaj se še vedno dogajajo primeri, da delavec vložil prošnjo za stanovanje ali posojilo, da bi šel v individualno gradnjo, obenem pa si kupi avto. Omenjeno opozorilo še prav posebno velja za mlade delavce, ki še niso poročeni, pa že mislijo na poroko in na družino. Verjetno je v našem podjetju izredno malo mladih ljudi, ki hranijo denar za stanovanje. Bolj enostavno je vložiti prošnjo za stanovanje. Povedati moram, da je v podjetju še vedno precejšnje število prošilcev, ki so zaposleni več kot 15 let, pa še sedaj nimajo primerne stanovanja, poleg tega pa je nekaj tako obupnih socialnih primerov, da mladi delavci še zlepa ne bodo prišli na vrsto.

Druga večja podjetja v kranjski občini so se že odločila, da brezplačno ne bodo več dodeljevala stanovanj. Iskra zahteva kot pogoj (da prošilec sploh pride na spisek delavcev, ki bodo v prihodnjih letih dobili stanovanje) obvezno vplačilo 15% vrednosti stanovanja. Prav tako zahteva obvezno soudeležbo tudi Sava. Če bomo hoteli v

našem podjetju hitreje reševati stanovanjsko problematiko, bomo tudi morali angažirati sredstva posameznikov. Prošilci, ki imajo vložene prošnje za stanovanja in delavci, ki bodo v prihodnje potrebovali stanovanje, naj zato že sedaj varčujejo pri Komunalni banki Kranj. Banka daje po določenem času na vložena sredstva dolgoročne kredite, ki so temvečji, čimveč sredstev ima delavec vloženi v banki. Seveda bodo med prošilci za stanovanja še vedno posamezniki, ki zaradi težkih socialnih razmer ne bodo mogli prispevati večjega zneska za stanovanje. Take primere bo moralo podjetje tudi v bodoče samo reševati.

F. D. Naša koča na Krvavcu

JOŽE MIHELIC, eden najstarejših tiskarjev je odšel v zasluženi pokoj

V petintridesetih letih je ob tiskarskem stroju marsikaj doživel in popolnoma spoznal delo in življenje v tovarni. Ob njem se je zvrstilo mnogo mojstrov, inženirjev in obratovodij. Vsem je Joža ostal v spominu kot izredno priden in natančen delavec. Pri delu ni poznal počitka in je v tem prekašal vse mlade tiskarje. Njegova pridnost je prišla že kar v pregovor. Če so v tiskarni hoteli kakega pomočnika ali mladega tiskarja naučiti hitrega in natančnega dela, so ga dali v šolo k Mihelcu. Pri njem se je moral kaj hitro zasukati. Lenariti pri Mihelcu, na 7. tiskarskem stroju? Ne, to sploh ni bilo mogoče. In pri vsem tem pridnem in vztrajnem delu se ni Joža nikoli pritoževal. Ni ga motila ne vročina, ne slab zrak, ne včasih premajhna plača. Take stvari Mihelca niso motile, ker je vedel, da človek mora delati, pa čeprav so včasih delovni pogoji slabi, čeprav bi včasih imel rajši kak dinar več v žepu. Pri delu ga je vznemirjala le ena stvar: kadar so se njegovi sodelavci prepočasni in preleno obračali, takrat se je Joža razjezil. Ni bil grob, vendar je znal krepko oštetiti. Počasnosti in lenobe ni trpel.

Joža, mi vsi kar nas je v tiskarni, te ne bomo nikoli pozabili. Nikoli ne bomo izgubili iz spomina tvoje na videz okorne postave, kako se hitro smuka okrog stroja, kako hiti v barvno kuhinjo pogledat, če so barve že narejene,

kako priganja »špindlarja« Janeza, naj čimprej nabije »valčke« na vretena. Nikoli ne bomo pozabili tvojega globokega basa, ki ure in ure spremlja enolično drdranje stroja. Nekaterih ljudi pač ni mogoče pozabiti. Ti Joža, spadaš mednje. Zato nam je vsem žal, da odhajaš, čeprav vemo, da si

počitka potreben, kajti čas, ta neusmiljeni spremljevalec, je kakor vsem drugim, tudi tebi neizprosno za petami.

Vso srečo Joža in še mnogo let naj po Mohorju v senci visokih smrek in ob šumenju gorskega mednje. Zato nam je vsem žal, vetra odmeva tvoj korak.

Kolektiv tiskarne I

Naš aktiv „ZB“

Na svoji prvi seji je aktiv ZB sprejel tudi program dela v letošnjem letu. Program obsega naslednje naloge:

- 4. julija in ob Novem letu je treba obiskati bolnike in jih obdariti,
 - za 4. julij in za 1. november je treba urediti polaganje vencev,
 - udeležitev na proslavi 25. obletnice brigad 31. divizije,
 - podpore socialno šibkim in bolnim članom ZB,
 - še naprej skrbeti za uspešno urejanje stanovanjskih problemov članov ZB,
 - obratna ambulanta naj izvede preventivne preglede članov, vsaj do julija tega leta in naj predlaga bolne za okrevanje na morju in v hribih,
 - Komisija za posojila za individualno gradnjo naj upošteva predvsem prošnje članov ZB. V komisijo naj bo imenovan tudi član ZB tov. Jože Smid,
 - prošnje članov ZB za ostanke, za organizacije ZB in za vojaške vojne invalide, naj rešuje komisija ZB podjetja.
- Za to dejavnost je aktiv predvidel 860 tisoč starih din potrebnih sredstev.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi nadvse ljubljenega očka in moža Tončka Rotar, se iskreno zahvaljujemo oddelku navijalnice in pripravljavnice v obratu II za poklonjeni venec, denar in za izrečeno sožalje.

žena Marta in hčer Barbka

POJASNILO

Zaradi nejasnosti v zvezi z ustavitvijo izplačevanja nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu delovnim invalidom II. in III. kategorije invalidnosti, dajemo naslednje pojasnilo:

Izplačevanje nadomestila je bilo samo začasno ustavljeno zaradi spremembe predpisov temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju, s katerimi je določen način odmere tega nadomestila.

Po spremenjenem predpisu se določi višina nadomestila na podlagi razlike med osebnim dohodkom, ki ga je delovni invalid dosegel v preteklem letu pred invalidnostjo in med osebnim dohodkom, ki ga prejema na drugem delu po nastanku invalidnosti. Pri tem vpliva na višino nadomestila še razmerje med delovnimi leti in skupno pokojninsko dobo delovnega invalida, kakor tudi delovni učinek, ki je predviden za delovno mesto, na katerem invalid dela po invalidnosti.

Gre torej za popolnoma drugačen način določanja nadomestila, ki je manj ugoden od dosedanjega načina odmere nadomestila. Spremenjeni predpis je začel veljati s 1. marcem 1967. V kolikor zavod ne bi ustavil izplačevanja nadomestila, bi prišlo do večjih ali manjših predplačil, ki jih ni mogoče izterjati. S tem bi bil oškodovan sklad zdravstvenega zavarovanja naše komunalne skupnosti, kar brez dvoma ni mogoče zagovarjati.

Ker zavod brez potrebnih podatkov o osebnem dohodku pred in po invalidnosti in skupni pokojninski dobi ne more ugotoviti, ali ima delovni invalid od 1. 3. 1967 dalje pravico do nadomestila in v kakšni višini, tudi ni mogoče izplačevati akontacije na nadomestilo.

Ponovno poudarjamo, da gre samo za začasen ukrep, da ne bi prišlo do preplačila. O pravici do nadomestila po spremenjenem predpisu od 1. 3. 1967 dalje bo zavod odločil, čim bo imel vse potrebne podatke za odmero in bo upravičencem izplačano nadomestilo za nazaj. Prosimo, da zavarovanci — delovni invalidi z razumevanjem sprejmejo to pojasnilo.

KOMUNALNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE KRANJ

Se en detalj izpred plemenitilnice in kotlarne

OBVESTILO

IO sindikalne podružnice plemenitilnice I organizira dne 18. junija 1967 izlet za upokoјence našega obrata ter za njihove ožje sorodnike, predvsem za žene.

Pot bo vodila preko Vršiča k izviru Soče in v Goriška brda. Združena bo z ogledom spomenika borcev NOV na Kojskem. Polovico prevoznih stroškov krije IO sindikalne podružnice, ostalo pa vsak udeleženec.

Prijave boste sprejemala tov. Zdešarjeva in vratar v obratu I. IO želi, da bi se upokoјenci udeležili izleta v čim večjem številu.

Odhod avtobusa bo ob 4.30 izpred obrata I.
K veliki udeležbi vas vabi

IO sindikalne podružnice plemenitilnica I

Počitniško naselje v Novigradu bo odprto že s 1. majem. Na sliki je del obale našega naselja

Prvomajska nagradna križanka - prvomajska nagradna križanka

Ob pravilni rešitvi križanke boste pod 3. navp., 11. navp., 63. navp., 36. vod., 94. navp. in 99. navp. brali misel ob delavskem prazniku.

Vodoravno: 1. kemični element, ki se da kovati, 7. angleški pisatelj irskega rodu (Lawrence »Sentimentalno potovanje«), 13. znamenit Homerjev ep o obleganju Troje, 19. substanca, substrat, 20. v banki prenos z enega tekočega računa na drug tekoči račun, 21. ovčje meso, 23. vojaški oddelek, 24. človeku podobna žival, 26. vzgojna ustanova, 28. pripadnik pastirskega ljudstva brez stalnega bivališča, 29. nosilni hlod, 30. iz-

loček nekaterih dreves, 31. pridelek enega leta, 33. ime zagrebške humoristke Eržišnikove, 34. strm gorski greben, 35. najslavnejši hunski poglavar, 36. **glej uvod!**, 37. dodatek k pogodbi, priključek, 39. ime ameriške filmske igralka Novak, 40. kratica za »eventualno«, 41. bosanski premogovnik v bližini Tuzle, 42. del pohištva, 44. pripadnik indijanske skupine Nahuja, ki je ustanovila mesto Mexico, 46. kazalni zaimek, 47. velika skala, 49. velikan, ki ga je na Dunaju premagal Martin Krpan, 51. stopnja pridevnika, ki nima primerjave (npr. predebel), 53. ime jugoslovanske pevke zabavne

glasbe Zubovičeve, 54. predpona, ki označuje visoko starost, 55. predstojnik univerze, 58. nikalni prislov, 59. kratica zagrebške industrije nafte, 60. pasja pasma, 61. zgornji del stopala, 62. bivališče, 63. debela klada, 64. mesto v severni Italiji z avtomobilsko tovarno FIAT, 66. pritok Balkanskega jezera v Sibiriji, 67. področje oblasti nekdanjega mongolskega in tatarskega vladarja, 69. novci, denar, 71. veda o sestavi, razkranjanju in spajanju prvin, 73. obvodna ptica s čopom na glavi, 75. začetnici umetniškega imena skladatelja Friderika Širca, 76. starejši naziv za orača, 79. ime slovenskega prosvetitelja Zoisa, 80. slovenski zdravnik in pisatelj novel (Danilo), 81. enaka soglasnika, 82. starogrška boginja nesreče, 84. trušč, 86. avtomobilska oznaka za Kotor, 87. večje posode za tekočino, 88. del teniške igre, 89. spodrselaj, napaka, 91. pojedina ob slovesu, 93. pisana tropska papiga, 94. stoja, drža, 95. risana zgodba z

besedilom, 97. jutranja ali večerna padavina, 98. starejša ameriška filmska igralka (Maureen), 99. mrtvak, 100. okrasna rastlina z dišečimi grozdastimi cvetovi, 102. podložnik v srednjem veku, 104. odlični košarkarski klub iz Prage, ki je na nedavnem tekmovanju klubskih moštev v Madridu zasedel tretje mesto pred ljubljansko »Olimpijo«, 106. število, ki ga sestavljata dve enici, 107. del voza, 108. inozemstvo.

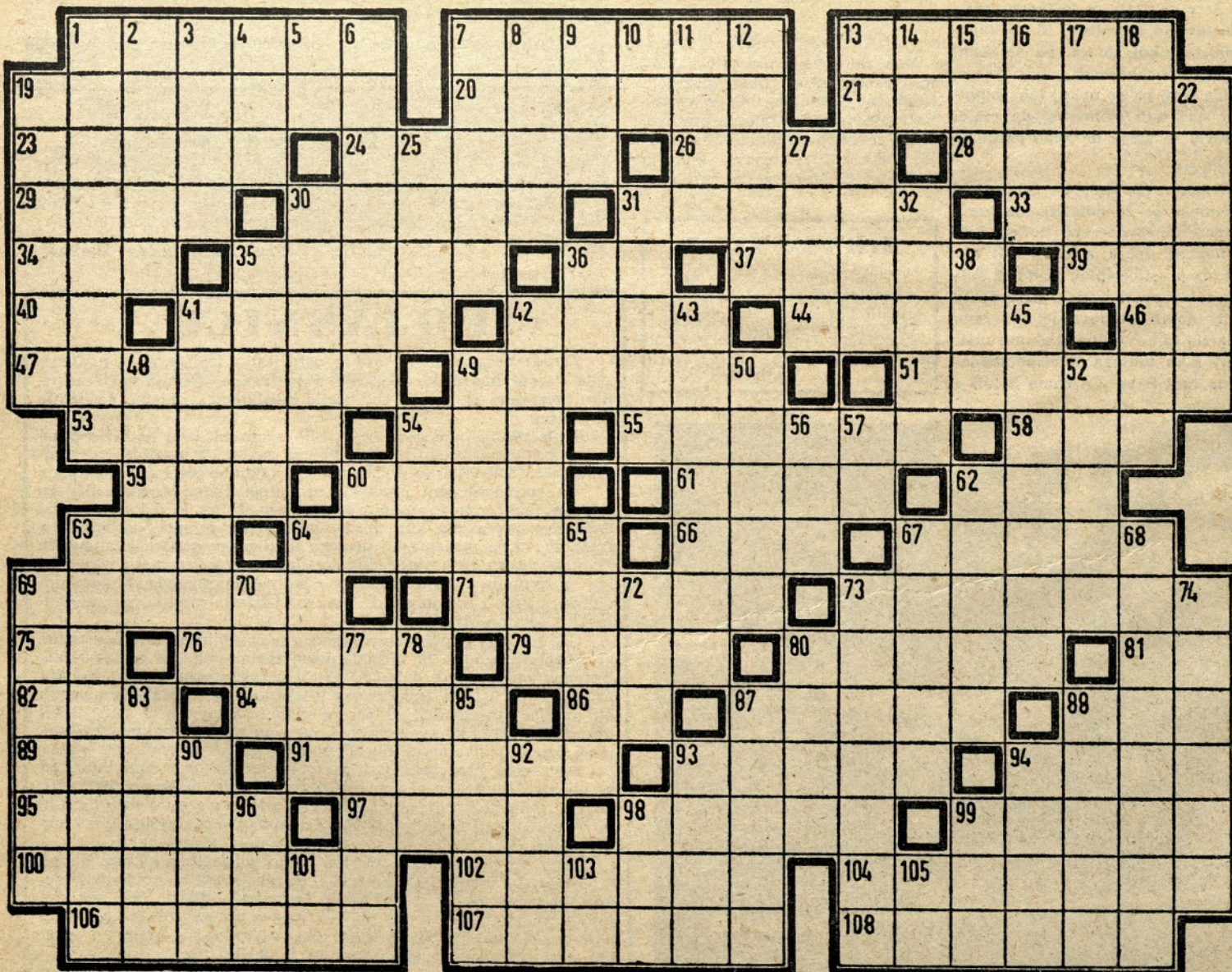
(»Zgodba, ki je ni«), 15. ime rasiističnega rodezijskega premiera Smitha, 16. reka, ki teče skozi Shakespeareovo rojstno mesto v Angliji Stratford-upon-Avon, 17. listast vol, 18. kdor dela analizo, 19. naravna katastrofa zaradi premikanja zemeljskih plasti, 22. sodobni jugoslovanski skladatelj zabavne glasbe (»Neka to ne bude u proleće«), 25. oblika papirja, 27. nezakrita odprtina v steni, 30. pregrada med dvema prostoroma, 31. vrsta polža, 32. igralec, 35. pristaniško mesto na severu Čila, 36. zidana pregrada, 38. odposlanec, 41. vmesni produkt cementne industrije (tudi zidak, žgan do zgostitve), 42. puščobnež, človek mračnih misli, 43. široka vele mestna cesta z nasadi, 45. topničar, 48. negativno naelektren ion, 49. kraj, kjer je letališče Ljubljana, 50. tonovska lestevica, 52. živinska staja v planinah, 54. gostija, svatovanje, 56. glavni števnik, 57. srednji del besede KOTA, 60. veletok v severni Italiji, 62. boginja iz grške mitologije, ki je Zevsu rodila sina Perzeja, 63. **glej uvod!**, 64. drugi sovjetski astronaut, ki je poletel v vesolje v avgustu leta 1961 (German), 65. izobrazba, 67. pritok Save pri Kranju, 68. žensko ime, 69. s praktičnim delom pridobljeno znanje, 70. arabska država z glavnim mestom Kairo, 72. ime slovenskega pesnika Grudna, 73. mladiče, 74. pripomoček za krtačenje, 77. naprava, 78. okenska navojnica, 80. naslovni junak tragedije Williama Shakespearea, 83. televizijski zaslon, 85. material za peko kruha, 87. črna poljska ptica, 88. veliko antično mesto in središče rimske pokrajine Dalmacije v bližini Splita (Salona), 90. sodobni italijanski filmski režiser (Vittorio de), 92. odlični ruski šahovski vele mojster, svetovni prvak leta 1960 in 1961 (Mihail), 93. redkejše moško ime, 94. **glej uvod!**, 96. ime več vatikanskih papežev, 98. organ vida, 99. **glej uvod!**, 101. začetnici slovenskega pesnika (»Dunajski soneti«), 103. začetnici iznajditelja dinamita, 105. srednji del besede SLUH.

Navpično: 1. ženska s kodrastimi lasmi, 2. odsev, izraz, 3. **glej uvod!**, 4. kratica za »in tako dalje«, 5. predlog, 6. nauk o atomih, 7. vrsta naravne ali umetne tkanine, 8. prevejenka, 9. daljše časovno obdobje, 10. začetnici slovenskega humorističnega pisatelja (»Ata Žužamaža«), 11. **glej uvod!**, 12. osnovna mera, 13. španski pisatelj, najbolj znan po delu »Štirje apokaliptični jezdeci« (Blasco), 14. začetnici slovenskega dramskega in filmskega igralca

odreži odreži odreži odreži odreži odreži odreži odreži odreži

PRIIMEK IN IME:

OBRAT (upokoјenci pa naslov):

REŠITVE ODDAJTE (BREZ OVOJNIC!) NAJKASNEJE DO 15. MAJA

IZZREBANI SO BILI

- 15.— N. din Pavla Karun
- 13.— N. din Marjeta Čelesnik, up.
- 10.— N. din Miloš Kavčič, vajence
- 10.— N. din Ančka Polovič
- 9.— N. din Angelca Gorjanc
- 8.— N. din Tončka Mali

NAGRADE ZA PRVOMAJSKO

- 1. nagrada: 50 N. din
- 2. nagrada: 40 N. din
- 3. nagrada: 30 N. din